

Н.М. Петріца

(Ужгород)

**ПРОБЛЕМИ ТРАНСПОЗИЦІЇ ЧЕСЬКОЇ ТА СЛОВАЦЬКОЇ
ТОПОНІМІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

УДК 811.162.4'373.2+811.162.3'373.2:81'34+81'255

Петріца Н. М. Проблеми транспозиції чеської та словацької топонімії українською мовою; 15 стор.; бібліографічних джерел – 17; мова українська.

Анотація. У статті охарактеризовано окремі проблемні питання транспозиції чеських та словацьких топонімів українською мовою. Проблеми перекладу пов'язані з відсутністю системного вивчення в українській ономастиці норм передачі слов'янських/західнослов'янських онімів, зрештою, як і онімів інших мов чи груп споріднених мов. Питання відтворення чужомовних онімів непослідовно вирішує також чинна редакція українського правопису 2019 р., котра регулює лише написання окремих суфіксів, подвоєння, передачу літер г та ģ, апострофа тощо.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, перекладознавча ономастика, пропріальна лексика, топоніми, транслітерація, фонетична транскрипція.

Інтенсифікація міжнародних зв'язків на зламі ХХ-ХХІ століть пожвавили співпрацю слов'ян у політичній, економічній галузі, у сфері науки, культури, туризму. На теренах сучасної Славії дедалі активніше укладаються двосторонні міжурядові угоди, підписуються торгові договори, оформляються інші документи юридичного характеру, здійснюються переклади наукової, публіцистичної, художньої літератури. Усі ці документи містять значну кількість власних особових та

географічних назв, які так само, як і термінологічна лексика, потребують особливої уваги при транспозиції з мови-реципієнта до цільової мови.

Власні назви (оніми) – особливий пласт лексики кожної мови. Він формувався упродовж століть під впливом мовних та позамовних факторів, набув у кожного народу специфічних національних рис. Оніми, на відміну від апелятивної лексики, індивідуалізують іменованій об'єкт, вирізняють його з класу однотипних. Саме тому пропріальна лексика у процесі перекладу становить особливу групу, яка в контексті міжкультурної комунікації потребує дотримання особливих принципів транспозиції. Відтворення онімів українською мовою у білінгвів зазвичай *«викликає багато труднощів, оскільки перекладачеві потрібно не лише максимально точно передати іношомовні власні назви, а й враховувати специфіку звукової та графічної системи мови оригіналу та мови, на яку вони транслітеруються, тобто, з одного боку, якомога ближче наблизитися до мови-джерела, а з іншого, – дотримуватися норм українського правопису»* [10, с. 158].

А. Теоретичні засади перекладознавчої ономастики

Однією з причин непослідовного відтворення власних назв у процесі міжкультурної взаємодії дослідники називають невпорядкованість принципів та методів міжмовної передачі пропріальної лексики. Це призводить на практиці до відсутності «строгих критеріїв еквівалентності ономастичних відповідностей і, отже, до суб'єктивізму та стихійності» [5, с. 1]. Важко не погодитися з українською дослідницею слов'янської ономастики С.Пахомовою стосовно того, що «у вітчизняній практиці склалася багаторічна традиція неуваги ба навіть неповаги до пропріальної лексики при перекладі: її не вводять у двомовні словники, автори підручників з перекладознавства, як правило, не торкаються складних питань передачі ономастичної лексики» [12, с. 75].

Крім відсутності теоретичних основ української перекладознавчої ономастики, різнобій та непослідовність у відтворенні слов'янських власних назв у перекладацькій практиці викликані також суперечливістю, недоопрацюванням (а подекуди і відсутністю) окремих норм транспозиції онімів в українському правописі. Адже саме український правопис є тим засадничим документом, яким керуються перекладачі, редактори, мовознавці. Варто зауважити, що в Україні науковий інтерес дослідників змістився здебільшого в площину вивчення питання транспозиції онімів з неслов'янських мов українською та навпаки. Саме тому в епоху інтенсифікації міжкультурної комунікації слов'ян системна розробка теоретичних засад, принципів та методів транспозиції власних назв є необхідною та на часі.

Чи не найповнішу інформацію про дослідження у галузі транспозиції пропріальної лексики подає «Бібліографічний довідник з української ономастики», украдений колективом науковців відділу ономастики Інституту української мови НАН України. Довідник засвідчив, що за радянських часів основна увага відводилася вивченню питань відтворення українських антропонімів, топонімів графічними засобами російської мови: праці І. Сунцової (1959, 1962), В.Нежнипани (1964,1971), Л.Масенко (1985,1988), В.Горпинича (1986), лексикографічні праці Скрипника, Н. Дзятківської (1960,1986), С. Левченка (1960,1972). Поодинокими були дослідження, які стосувалися передачі онімів графікою англійської/німецької мов та навпаки (І. Черненко (1962), О.Ріпецька (1964), Ю.Карпенко (1987, 1991), чи проводилися на матеріалі слов'янських мов (напр. чеської – студії О.Паламарчук (1976, 1978, 1982), польської – розвідка Л. Гумецької (1984)).

Природно, що після здобуття Україною незалежності та набуття українською мовою статусу державної, активізувалося вивчення питань

передачі іноземних онімів графічними засобами української мови та навпаки, здебільшого на матеріалі англійської мови (Б.Ажнюк (1993,1995), І. Корунець (1993), А. Гудманян (1994-2000), М.Крижанівська (1996), А.Дяков (1997), М.Вакуленко (1999), Р. Зорівчак (2000), О.Бешкарева (2003), рідше – на матеріалі інших мов (французької мови: О.Чередниченко (1993), І. Бойчук (1998), В.Мазниченко (1999); угорської мови П. Чучка (1995); німецької мови В.Кам'янець (1996), О.Ріпецька (1996), Н. Щербань (1997).

Водночас бракує досліджень, які б всебічно вивчали питання відтворення пропріально лексики, нормували принципи та методи передачі власних назв у процесі міжкультурної комунікації слов'ян. Періодично проблеми транспозиції власних назв у слов'янських мовах порушують відомі українські славісти: О.Паламарчук (1998, 2000, 2008) – на матеріалі чеської мови, В. Житник (2001) – чеської та польської мов, О. Албул (2007) – на матеріалі чеських та словацьких онімів, Л.Васильєва (2012) – хорватської мови, С.Пахомова (2017, 2019) – на матеріалі словацької мови.

Відсутність чітко продуманих норм передачі слов'янських онімів відчують сьогодні і перекладачі, і, навіть, науковці-славісти. Це зумовлено кількома причинами: по перше – зміщенням фокусу наукових досліджень та правописних норм в бік питань відтворення неслов'янських та російських власних назв українською мовою (що, без сумніву, теж є важливим). По друге – недосконалістю норм українського правопису, який, на жаль, також не розв'язує багатьох проблем передачі слов'янських власних назв українською мовою. Відома дослідниця О.Албул (згадуючи слова болгарського дослідника М.Виденова) писала, якщо навіть фахівці як «нормотворчі верстви висловлюють невдоволення з приводу тієї чи іншої норми, то кодифікація є невдалою» [1, с. 23]. По третє, сьогодні незначна кількість наукових праць, що стосується проблем транспозиції

пропріальної лексики у контексті міжслов'янської комунікації, містить частково неактуальну інформацію, оскільки враховує правописні норми української мови, чинні на момент написання студій.

У 2019 році уряд України затвердив нову редакцію «Українського правопису», отож досить упорядкованими для потреб практичного вжитку можна вважати низку орфографічних норм. Хоча залишилося ще чимало дискусійних питань, котрі потребують детального вивчення. У дослідженні спробуємо систематизувати та описати найголовніші принципи та способи відтворення чеської та словацької пропріальної лексики графічними засобами української мови, виявити типові помилки та запропонувати шляхи їх вирішення.

У перекладознавстві сформувалося кілька основних принципів та методів передачі іншомовних онімів. Найдетальнішою видається класифікація дослідника перекладознавчої ономастики Д. Єрмоловича, котрий виділяє:

а) принцип збереження вихідної графічної форми власної назви. Зазначений принцип реалізується за допомогою метода прямого перенесення графічної форми оніма без змін. Цей метод найчастіше застосовується, коли цільова мова та мова-джерело мають спільну графічну основу.

б) Принцип графічної схожості також орієнтований на письмову (графічну) форму власної назви у мові-донорі, однак передбачає застосування графічних знаків (літер) цільової мови на основі системи регулярних заміन. Принцип реалізується методом транслітерації. Сьогодні метод транслітерації іншомовних власних назв у «чистому вигляді» не застосовується, проте його елементи відображені у методі "практичної транскрипції" [5, с. 23].

в) Принцип звукової подібності орієнтований на звукову форму оніма в мові-джерелі й реалізується шляхом транскрипції. Однак деякі звуки мови-реципієнта не мають аналогів у системі цільової мови (ані на рівні алофонів, ані на рівні фонем). Тому сучасна практика перекладу виробила метод практичної транскрипції, який загалом орієнтований на передачу звучання оніма, але допускає відхилення строго фонетичного, і від фонологічних принципів, і навіть включає деякі елементи транслітерації [5, с. 22-23].

г) Принцип адаптації імені до граматичної системи цільової мови.

д) Принцип використання онімних ресурсів цільової мови. Реалізується за допомогою методу заміни оніма власною назвою з ономастичного фонду приймаючої мови. На думку Єрмоловича, цей принцип тісно пов'язаний із принципом благозвучності й може розглядатися як його логічне продовження [5, с. 26].

е) У міжмовній комунікації діє також принцип збереження історичної традиції, реалізований шляхом використання традиційного найменування. Застосовується щодо історичних, релігійних, фольклорно-міфологічних та літературних імен та назв. [5, с. 26].

Вибір принципів та методів відтворення пропріальної лексики залежить від конкретної комунікативної ситуації. Зрозуміло, що різні завдання стоятимуть перед художніми перекладачами та картографами, авторами субтитрів на іноземних фільмах та телеграфістами, спортивними журналістами та відділами реєстрації іноземних громадян [5, с. 31].

Нині одним із найефективніших способів відтворення власних особових назв вважається транслітерація. При транслітеруванні враховується не лише звуковий склад слова, а буквенна відповідність алфавітів. На відміну від практичної транскрипції, транслітерація орієнтується не на якусь мову, а на певну графічну систему [10, с.158]. Хоча і тут є чимало проблемних питань, оскільки транслітерація це не

механічна заміна літери чужого алфавіту літерою свого алфавіту або навпаки. Юрій Маслов справедливо зауважив, що “наукова транслітерація повинна будуватися за принципом взаємно-однозначної відповідності між транслітераційними знаками й графемами оригіналу. Це забезпечує стовідсоткову можливість зворотного переведення транслітерованого запису” [9, с. 262]. І хоч слов’янські алфавіти (польський, чеський, словацький, хорватський, словенський) набагато краще відповідають графіці української мови, ніж будь-який західноєвропейський, сьогодні у питанні транспозиції власних назв існує чимало суперечливих моментів [3, с. 36].

Окреслимо найпоширеніші дискусійні питання відтворення чеських та словацьких онімів, які нині фіксуємо в українському інформаційному просторі, науковій літературі, публіцистиці.

Б. Транспозиція чеських та словацьких географічних власних назв в українських текстах

У слов’янських мовах, котрі послугуються латинською графікою, існує два способи графічного відтворення власних географічних назв: 1) застосовують назву адаптовану до мовної системи, а отже, до питомого ономастичного фонду (йдеться про назви традиційні), наприклад, чеськ. /словац. *Benátky*, чеськ. /словац. *Mníchov*, чеськ. *Videň*/ словац. *Viedeň*, чеськ. /словац. *Londýn*, чеськ. /словац. *Kodaň*, чеськ. /словац. *Lipsko*, чеськ. *Dražďany*/ словац. *Drážďany*); 2) назви передаються так, як вони графічно відображені в мові-джерелі: *Times Square*, *Long Island*, *Gödöllő*, *Székesfehérvár*. Що стосується відтворення східнослов’янських топонімів, то у чехів досить детально розроблені в правописі правила графічного передавання специфічних українських та білоруських звуків [16, с. 79-81].

В українській топонімії також є запозичені географічні назви, з «якими наш народ тривалий час пов’язують культурні та інші чинники,

наприклад, *Відень, Краків, Перемишль*, а також *Рим, Париж* — вони мають традиційне українське написання» [2, с. 234]. Однак у сучасній українській перекладацькій практиці існує чимало дискусійних питань, що стосуються відтворення чеських та словацьких топонімів.

1. Однією із найпоширеніших проблем є передача ойконімів із суфіксом *-ice*. Такі власні назви відтворюють або з суфіксом *-ице* як *Радонице, Домажлице, Міловице* (Режим доступу: <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/2805204>), *Пардубице* (чеськ. *Pardubice*) (Режим доступу: <https://mandry.club/mista/pardubice/>), *Врбетіце* (чес. *Vrbetice*) (Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/vybukh-u-vrbetitse-sprava-ruk-hru-shcho-vidomo-pro-shpyhunskyi-skandal-v-chekhii/a-57261944>), *Кошице* (словац. *Košice*), рідше - з суфіксом *-ице*: *Лідице, Кошице, Будейовице*. Перекладачі покликаються при цьому на «Інструкцію з передачі українською мовою географічних назв і термінів Чехії», «Інструкцію з передачі українською мовою географічних назв і термінів Словаччини», виданими Міністерством екології та природних ресурсів України у 2001 році. У преамбулі зазначено, що це нормативні документи, укладені з метою «упорядкування передачі українською мовою географічних назв і термінів Чехії у різних наукових, навчальних, довідкових, інформативних і картографічних виданнях» [7, с. 2].

Зазначимо, що в обох «Інструкціях» автори дотримуються фонетичного принципу відтворення онімів: «усі географічні назви передаються українською мовою згідно з літературною вимовою чеської /словацької мови» [7, с. 2]. З такими формантами, отже, чеські та словацькі топоніми, зберігаючи первісну вимову назви-оригіналу, в українській мові є назвами невідмінюваними: *Čelákovice – Челаковіце, Němčice – Немчице, Lovosice – Ловосіце* [Інструкція ... термінів Чехії 2001, 3], *Vojnice – Бойніце, Jovice – Йовіце, Diakovce – Діаковце, Vystrica – Бистрица* [7, с. 3].

Мусимо констатувати, що в проєктах українського правопису Німчука (1999) й Русанівського (2003) було запропоновано змінити Пардубице на Пардубиці. Адже насправді подібні топоніми на *-ице* в мовах-джерелах це форми множини: чеські форми місцевого відмінку *v Pardubicích, v Teplicích, v Budějovicích*, словацькі форми *v Radaticiach, v Jarovniciach, v Kojaticiach* тощо. Тому суфікс *-ице* фактично трансформує ойконім у незмінюване слово: у *Пардубице, у Теплице*.

Нова редакція українського правопису 2019 року нарешті дала однозначну відповідь на питання відтворення слов'янських топонімів на *-ице*: «Польське, чеське й словацьке закінчення *-е*, що наявне в географічних назвах із суфіксами *-ц-, -іц-, -иц-* (лат. *-с-, -іс-*) і виражає значення множини, в українській мові передаємо закінченням *-і* з відповідним граматичним значенням: *Кельці, Кóшиці, Лідці, Пáрдубиці*. Ці географічні назви відмінюємо: *Кóшиці - Кóшиць, Кóшицям...*» [14, с. 184]. Тобто чеські та словацькі топоніми матимуть форми *Літомнержиці, Дачиці, Лісиці, Будейовиці, Гораждьовиці, Ємниці, Їлемниці, Прахатиці, Лідці, Стракониці, Роудниці, Радатиці, Яровниці, Коятиці*, котрі можна легко адаптувати до морфологічної системи української мови.

2. Іншим дискусійним моментом є відтворення чеських та словацьких складених географічних назв. «Інструкція з передачі українською мовою географічних назв і термінів Чехії» пропонує назви, «котрі не засвоєні українською мовою як екзоніми, передавати українською мовою згідно з літературною вимовою чеської мови», наприклад, *Jablonec nad Nisou* як *Яблонец-над-Нисоу, Ústí nad Labem* як *Усті-над-Лабем* тощо [7, с. 5]. Відтворені таким методом географічні назви в українській мові теж не зможемо відмінювати.

Дослідники слов'янської ономастики справедливо зазначають, що в практичній транскрипції необхідно враховувати «не лише звучання та

написання оніма, але й фонематику, и морфологічну роль відтворених елементів» [13, с. 21]. Адже транскрибовані топоніми не завжди відповідають морфологічній системі цільової мови. Саме тому постає необхідність заміни чеських та словацьких формантів українськими. Іноді відтворення чеських та словацьких топонімів доводять до абсурду, надто, коли транскрибовані назви намагаються відмінювати. Такий приклад фіксуємо на сторінках одного регіонального видання: *Бенатки-над-Їзероу* (чес. *Benátky nad Jizerou*), *Усті-над-Лабем* (чес. *Ústí nad Labem*), а від ойконіма *Усті-над-Лабем* (замість *Усті-над-Лабою*) ще й утворили спотворену форму родового відмінка «...з *Усті над Лабемі*» (Мукачево.Нет. Режим доступу: <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/1955664>). Іншою помилкою є те, географічні назви, які складаються з двох іменників та прийменника між ними, відмінюємо лише в першій частині: у *Фр́анкфуртї-на-Ма́йні* [14, с. 190]. Аналогічно назву словацького прикордонного містечка відтворюють як *Чиєрна-над-Тісоу*, замість нормативного *Черна-над-Тисою* (Режим доступу: <http://chop-rada.gov.ua/archives/8590>).

Такі приклади переконливо доводять необхідність відтворювати подібні топоніми дотримуючись принципу адаптації оніма до граматичної системи української мови: *Яблонець-над-Нісою*, *Усті-над-Лабою*. У слові *Яблонець* за чинними правописними нормами пишемо м'який знак, а у третьому компоненті складених назв відтворено назви річок у формі жіночого роду, тому відмінюємо ці назви як іменники жіночого роду: *Ніса – над Нісою*, *Лаба – над Лабою*. За аналогією відтворюємо й інші подібні чеські топоніми *Двур-Крало́ве-над-Лабою*, *Лиса-над-Лабою*, *Брандис-над-Лабою*, *Роудниці-над-Лабою*, *Лука-над-Їглавою* (чес. *Luka nad Jihlavou*), *Тинець-над-Сазавою* (чес. *Týnes nad Sázavou*); словацькі географічні назви *Ганушовці-над-Топлею* (словац. *Hanišovce nad Topľou*, Топля-річка у

Східній Словаччині), Вранов-над-Топлею (словац. *Vranov nad Topľou*), *Жабокреки-над-Нитрою* (словац. *Žabokreky nad Nitrou*, річка Нітра), *Турани-над-Ондавою* (словац. *Turany nad Ondavou*, Ондава-річка), *Бановці-над-Ондавою* (словац. *Bánovce nad Ondavou*), *Модра-над-Цірохою* (словац. *Modra nad Cirochou*, Ціроха – річка у Східній Словаччині) тощо.

3. Труднощі при перекладі виникають у випадку транспозиції географічних назв, що складаються з прикметника та іменника. Тут фіксуємо різнобій у відтворенні назв. За чинними правописними нормами прикметникові закінчення слов'янських географічних назв, що складаються з прикметника та іменника чи, навпаки передаємо у формі всіх трьох граматичних родів та однини й множини: у чол. роді – через *-ий* після твердого приголосного, через *-ій* – після м'якого приголосного; у жіноч. роді – через *-а*, *-я*; у середн. роді – через *-е*, *-о*, *-є*; у множині – через *-і*: *Новий Сад*, *Банська Бістриця*, *Зелена Гора*, *Велико-Тірново*, *Карлові Вари*» [14, с. 186]. Із прикметниковими назвами жіночого та середнього роду проблем практично не виникає, оскільки прикметникові закінчення *-а* та *-е* у чеській, словацькій та українській мовах співпадають: *Млада Боєслав* (чес. *Mladá Boleslav*), *Чеська Луна* (чес. *Česká Lípa*), *Красна Гора* (чес. *Krásná Hora*), *Римавська Собота* (словац. *Rimavská Sobota*), *Дунайська Стреда* (словац. *Dunajská Streda*), *Високе Мито* (чес. *Vysoké Mýto*) тощо. Однак прикметникові назви чоловічого роду здебільшого відтворюють в однині із кінцевим *-и* (іноді *-і*), що автоматично робить такі власні назви невідмінюваними: *Раєцке Теплице* замість нормативного *Раєцькі Теплиці* (словац. *Rajecké Teplice* - множ.) (Словаччина. Режим доступу: <https://uk.wikivoyage.org/wiki>). Подібні назви також варто адаптовувати до морфологічної системи української мови: *Моравський Бєроун* (чес. *Moravský Beroun*), а не *Моравські Бєроун*, *Новий Їчин*, а не *Нови Їчин* (чес. *Nový Jičín*), *Нові Замки*, а не *Нове Замки* (словац. *Nové*

Zámky – множ.) тощо. Такі форми топонімів, зберігаючи звуковий склад кореня, отримують відповідні за значенням афікси української мови і функціонують в ній як повноправні її лексеми [6, с. 17].

4. Непослідовно відтворюються слов'янські власні географічні назви із суфіксами *-es, -as, -is, -oic*, яким в українській мові відповідають суфікси **-ець, -аць, -иц(-я), -уць**: *Крáгуєваць, Стóлаць; Дембїця, Лóмниця, Рéчиця, Óломоуць* [14, с. 187]. Перекладачі та редактори транспонують ойконіми без пом'якшення твердого кінцевого приголосного основи **ц**: *Лученець*, а не *Лученец* (словац. Lučenec), *Сенець* (словац. Senec), *Раєць* (словац. Rajec), *Ліберець* (чес. Liberec). Вищезгадані «Інструкції», до слова, рекомендують не пом'якшувати кінцеве **ц**: *Humpolec – Гумполец* [Інструкція ... термінів Чехії 2001, 3], *Senec – Сенец*, *Slanec – Сланец*, *Tisovec – Тісовец* [8, с. 3-4].

Мусимо констатувати, що нині в Україні існують два типи нормативних документів, котрі регулюють передачу чеських та словацьких власних географічних назв, – український правопис та дві «Інструкції...» з передачі українською мовою географічних назв і термінів Чехії та Словаччини, виданими Міністерством екології та природних ресурсів України. Ці документи, однак, не доповнюють один одного, а навпаки, суперечать, оскільки передбачають різні методи передачі чеських та словацьких топонімічних назв: транслітерацію (правопис) та транскрипцію (Інструкції). Додамо також, що «Інструкції...» пропонують відтворювати за фонетичним принципом навіть окремі екзоніми, тобто назви усталені в українській мові: *Словенски-Крас* (словац. Slovenský kras) замість традиційної назви *Словацький Карст*, *Словенски-Рай* (Slovenský raj) замість *Словацький Рай*, *Високе-Татри* (словац. Vysoké Tatry) замість *Високі Татри*, *Слезско* (словац./чес. Slezsko) замість *Сілезія* [Інструкція...термінів Словаччини 2001, 6]; *Маріанске-Лазне* (чес.

Mariánské Lázně) замість традиційної назви *Маріанські Лазні*, *Ческе-Швицарско* (České Švýcarsko) замість *Чеська Швейцарія*, *Ческоморавска-Врховіна* (Českomoravská vrchovina) замість *Чесько-Моравська височина*, *Моравски-Крас* (Moravský kras) замість *Моравський Карст* [7, с. 5-6]. Така ситуація створює дисбаланс при відтворенні чеської та словацької топонімії.

Неповний перелік дискусійних питань засвідчив необхідність доопрацювання існуючих правописних норм або ж створення окремих правил, які б докладніше регулювали транспозицію слов'янських власних назв українською мовою. Адже український правопис підходить до питань відтворення чужомовних онімів «точково», регулює написання суфіксів, подвоєння, передачу літер г та ģ, апострофа тощо. Не існує системного опрацювання норм передачі слов'янських/західнослов'янських онімів, зрештою, як і онімів інших мов чи груп споріднених мов. Часто правила поширюються на абстрактне поняття - «слова іншомовного походження». Такий підхід ускладнює процес відтворення чужомовних онімів українською мовою. Уважаємо, що для кожної слов'янської мови (або ж мовної підгрупи) необхідно розробити національний стандарт передачі іншомовних власних назв українською мовою.

Література

1. Албул О. передача слов'янських онімів українською мовою: норма і сучасна практика. *Studia Slavistica*. Ужгород, 2007, С.22-28.
2. Васильєва Л.П., Коць-Григорчук Л. М. Стандартизація слов'янських мов і формування правописних норм в ономастиці. *Мовознавство*. 2008. № 2-3. С.222-235.
3. Д'яков А., Кияк Т. Латинська транслітерація як складова частина українського правопису. *Відтворення українських власних назв (антропонімів і топонімів) іноземними мовами*. Київ, 1995. С. 30–47.

4. Ермолович Д.И. Имена собственные на стыке языков и культур. Москва, 2001. 200с.
5. Ермолович Д.И. Основания переводоведческой ономастики: автореф. дис. соиск. д-ра филол.наук. Москва, 2005. 49 с.
6. Житник В.К. Відтворення слов'янських власних назв українською мовою. *Наукові записки*. Том 18. Філологічні науки. Київ, 2001. С. 14-18.
7. Інструкція з передачі українською мовою географічних назв і термінів Чехії. Вид. 1. Київ: Міністерство екології та природних ресурсів України, 2001. 12 с.
8. Інструкція з передачі українською мовою географічних назв і термінів Словаччини. Вид. 1. Київ: Міністерство екології та природних ресурсів України, 2001. 12 с.
9. Маслов Ю.С. Введение в языкознание. Москва, 1987. 272 с.
10. Могила Ю.А. До питання відтворення чеських географічних назв українською мовою. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова* - 9, Вип.1. 2007. С.157-160.
11. Паламарчук О. Л. Як перекладати чеські географічні назви. *Культура слова*. 1982. Вип. 23. С. 93-95.
12. Пахомова С.М. Онімійна номінація в діяхронії. Пряшів, 2019. 134 с.
13. Суперанская А.В. Теоретические основы практической транскрипции. Москва, 1978. 283 с.
14. Український правопис. НАН України. Київ: Наукова думка, 2019. 392 с.
15. Українська ономастика: бібліографічний покажчик /відп ред. С.Вербич. Київ, 2013. 366 с.
16. Pravidla českého pravopisu. Ústav pro jazyk český AV ČR. Praha Academia, 2017. 392 s.

17. Špačková S. Rusko-česká textová a jazyková ekvivalence propriálních lexik. Disertační práce. Brno, 2016. 204 s.

**PROBLEMS OF TRANSPOSITION OF CZECH AND SLOVAK
TOPONYMY IN THE UKRAINIAN LANGUAGE**

Natalia Petriska

Summary

The article describes certain problematic issues of the transposition of Czech and Slovak toponyms into the Ukrainian language. Translation problems are related to the lack of a systematic study in Ukrainian onomastics of the norms of transmission of Slavic/West Slavic onyms, in the end, as well as onyms of other languages or groups of related languages. The issue of reproduction of foreign-language onyms is also inconsistently resolved by the 2019 version of the Ukrainian orthography, which regulates only the writing of individual suffixes, doubling, transfer of the letters h and g, apostrophe, etc.

Key words: intercultural communication, translational onomastics, proper names, toponyms, transliteration, phonetic transcription.